

Bu proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ERKEN EğİTİMİ SEĐ!

T.C. MİLLÎ EğİTİM BAKANLIđI TEMEL EğİTİM GENEL MÜDÜRLÜđÜ

OTURUM 3: ANNE BABA TUTUMLARI

Bu projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi'dir.

Bu proje, UNICEF'in teknik desteđi ile yürütölmektedir.

**ISINMA ETKİNLİĞİ:
“Zaman Makinesi”**

- Aile çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiđi yerdir.
- Kişilik gelişiminde ailenin çok önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.
- Çocuğun aile ortamında olumlu kişilik özellikleri geliştirmesi, iyi bir eğitim alması ve bütüncül olarak gelişimi için ailenin çocuğa karşı sergilediği tutumlar çok önemlidir.
- Aile bireyleri çocuklarına sağlıklı tutumlar sergilemelidir.
- Ailelerin tutumları bir takım faktörlerden etkilenebilir.
Anne babanın kişilik özellikleri, yetiştikleri çevre ve sosyo-kültürel yapıları çocuk geliştirme tutumlarını etkileyebilir.

ANNE BABA TUTUMLARI

Otoriter

İlgisiz

Aşırı İzin
Verici

Tutarsız

Aşırı
Koruyucu

Mükemmelliyetçi

Demokratik

OTORİTER TUTUM

- Bu tutumu benimseyen anne babalar, **aşırı kontrollüdür.**
- Etkileşimlerinde **daha az sıcak** ilişkiler kurarlar.
- Çocuğun gelişim düzeyini ve isteklerini dikkate almadan, ondan kendilerinin uygun gördüğü gibi davranmalarını isterler.
- Kurallar **katı** bir şekilde uygulanır ve **itaate önem** verilir.
- Ailenin istediği davranışlar yerine getirilmediğinde çocuk **cezalandırılır.**
- Otoriter tutuma sahip ailelerin çocukları daha bağımlı ve daha zayıf ilişkilere sahip olabilirler. Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar daha itaatkar ve saldırgan olma eğilimindedirler. Bu ailelerde yetişen bireylerde, tedirginlik, stres, kararsızlık ve özgüven eksikliği görülebilir.

İLGİSİZ TUTUM

- İlgisiz anne-babalar çocuğun isteklerine karşı herhangi bir sınırlama getirmezler ve onun istek ve gereksinimlere karşı **kayıtsız** davranırlar.
- Çocukların **önemsemezler** ve onların ihtiyaçlarını **görmezden gelirler**.
- Bu ailelerde yetişen çocuklar:
 - zamanla olumsuz davranışlar göstermeye başlarlar.
 - dikkat çekmeye ve çevreye varlığını ispatlamaya çalışır.
 - saldırgan, iletişim sorunları yaşayan ve özgüveni düşük bireyler olabilirler.

AŞIRI İZİN VERİCİ TUTUM

- Bu tutuma sahip anne babalar çocuklarının isteklerini mantıklı olmasa bile yerine getirirler ve anne babaların isteklerinden çok çocuğun istekleri ön plana çıkar.
- Çocuğa herhangi bir **sınır konulmaz** ve sınırsız özgür olabilecekleri bir ortam yaratılır.
- Çocuğun **hatalı davranışları** hoşgörü ile karşılanır ve kabul görür.
- **Çocuk**, ailede **söz sahibi** kişi konumundadır.
- İzin verici tutumu benimseyen ailelerde **nadiren disiplin** uygulanır.
- Bu tutumla yetişen çocuklar:
 - Daha bağımlı bireyler olurlar.
 - Sosyal açıdan daha az sorumluluk alma eğilimi gösterirler.
 - Sosyal gelişim ve özdenetim konusunda daha fazla sorun yaşarlar.
 - Doğruyu yanlış ayırt etmede sorun yaşayan bireyler olabilirler.

TUTARSIZ TUTUM

- Bu tutuma sahip aileler, aşırı hoşgörölü davranış ile otoriter tutum arasında gidip gelirler.
- Çocuğun yaşadığı toplum içinde onaylanan ve onaylanmayan davranışları öğrenmesi gerekir. Tutarsız tutumu benimseyen ailelerde **onaylanan davranışın** ne olduğu çocuk tarafından anlaşılmadığı için sorun yaşanır.
- Tutarsız tutumu benimseyen ailelerde aynı çocuk için ebeveynlerden birinin doğru bulduğu davranış diğeri yanlış olarak değerlendirmektedir.
- Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar:
 - karar vermekte zorlanan,
 - diğeri insanlara güven duyamayan,
 - dengesiz, tutarsız, aşırı isyankâr ya da boyun eğici bireyler olarak yetişebilirler.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Koruyucu tutuma sahip aileler, çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler.
- Çocukların yapabileceği pek çok Őey, anne baba tarafından yapılır ve böylece çocukların kendi deneyimleri yoluyla öğrenmeleri engellenir.
- Koruyucu tutum altında yetişen çocuklar:
 - kendisini savunamayan,
 - karar verme becerileri gelişmemiş ve
 - kendi işini yapamayan kişiliğe sahip olabilirler.

MÜKEMMELLİYETÇİ TUTUM

- Bu tutuma sahip anne babalar, yaşantıları boyunca ulaşamadıkları amaçlara kendi çocuklarının potansiyellerine bakmadan ulaşmalarını beklerler.
- Çocuklarından beklentileri yüksektir ve çocuklarının hata yapmalarını kabullenemezler.
- Bu ailelerde yetişen çocuklar:
 - bu ağır beklentiler altında ezilerek, sağlıklı bir kişilik geliştiremeyebilirler.
 - hep başarıya yönelik çabalarlar ve istedikleri seviyeye ulaşamadıklarında hayal kırıklığı yaşarlar.
 - çoğu zaman beceriksiz hissederler.
 - kendinin değersiz ve başarısız olduğunu düşünür.

**DEMOKRATİK
TUTUM**

**DİĞER
TUTUMLAR**

**ETKİNLİK 1:
“Tutumları Bulalım”**

DEMOKRATİK TUTUM

- Anne-baba tutumları arasında **en sağlıklı** olan bu tutumda çocuklara hoşgörölü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsenir.
- Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarına **sıcak** davranır ve **koşulsuz saygı ve sevgi** gösterirler.
- Çocukların her durumda düşüncelerini belirtmelerini ve **paylaşmalarını** desteklerler.
- Anne babaların davranışları, birbiriyle **tutarlı ve kararlıdır.**

DEMOKRATİK TUTUM

- Demokratik tutuma sahip anne babalar her çocuğun **kendine özgü bir gelişim kapasitesi** olduğunu bilir ve ona uygun davranırlar.
- Çocuklarından gelişimlerine **uygun düzeyde olgun** davranmalarını beklerler.
- Aileler çocukları ile **ortak etkinliklerde** bulunurlar ve onlara **sorumluluk** verirler; gerekli durumlarda desteklerler.
- Demokratik ailelerde **özerk davranışların** desteklenmesine dikkat edilir.
- Çocuğun kendini **ifade etmesine** ve **özdenetim** kazanmasına katkı sağlayacak ortamlar sunulur.

DEMOKRATİK TUTUM

■ Demokratik tutuma sahip ailelerin çocukları:

- sosyal ve duygusal anlamda daha yeterli,
- diğer bireylerle daha çok iş birliği içerisinde,
- kendine güvenen,
- uyumlu,
- yaratıcı,
- bağımsız,
- sorumluluk sahibi,
- insanlara güvenebilen ve sevilen bireyler olarak yetişirler.

ETKİNLİK 2:
“Durum Kartları”

DURUM KARTI 1

DURUM KARTI 2

ÖNERİLER

- Çocuklar, kimse ile **kıyaslanmamalıdır**.
 - Örneğin “Ablan ne kadar temiz, sen niye bu kadar üstünü kirletiyorsun” ya da “Arkadaşın Ezgi çok uslu ama sen çok yaramazsın”
- Çocuk **koşulsuz** sevimlidir.
 - “Şu davranışı yaparsan seni severim, şunu yapmazsan seni sevmem” şeklindeki ifadeler veya davranışlar çocuğun ruh sağlığını olumsuz yönde etkiler.
- Çocuğun olumsuz davranışları yerine **olumlu davranışları** ön plana çıkarılmalıdır.
- Çocuklara **birer birey olarak saygı** gösterilmelidir.

ÖNERİLER

- Çocuğun **duygularını rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar** sağlanmalıdır.
- Çocuklara, **gelişim düzeylerine uygun kurallar** konulmalı ve bu kuralların gerekçeleri açıklanmalıdır.
 - Örneğin “Yemeğini bitirmelisin çünkü iyi beslenmek bizi hastalıktan korur” gibi...
- Çocuklara günlük yaşamda, **karar verme davranışı** kazanabilmeleri için ortamlar sağlanmalıdır.
- Çocukların günlük yaşamlarında **problem çözme becerileri** geliştirmeleri desteklenmelidir.

ÖNERİLER

- Aile bireyleri, çocuklara kendi evlerinde **rahat ve mutlu** hissedecekleri ortamlar sağlanmalıdır.
- Aileler çocuklarına **nitelikli zaman** ayırmalıdır.
- Gelişimine uygun etkinliklerde **bağımsız davranış gösterme fırsatı** sunulmalıdır.
- Çocuklara **gelişimlerine uygun sorumluluk** verilmelidir.
 - Örneğin, akşam yemeği için masa hazırlamada çocuktan peçeteleri yerleştirmesi veya masa örtüsünü sermede yardım etmesini istenebilir.

DEĞERLENDİRME ETKİNLİĞİ: “Nasıl Bir Ebeveynim?”

TEŞEKKÜRLER...